

Nadal, l'abundància

JOAN FRANCESC
MIRA

Tal com recorda cada volta menys gent en aquestes societats no sé si encara "cristianes", fa poc més de dos mil anys Cèsar August va tindre la idea de fer un

cens general dels súbdits d'allò que encara no es deia Imperi romà. I així va ser com un jueu, Josep de nom, hagué d'anar a inscriure's a la vila de Betlem. L'acompanyava l'esposa joveníssima, Maria, embarassada de nou mesos (pareix que l'embaràs l'anuncià un àngel, misteri que amb el temps domària origen a relats i quadros deliciosos). No van trobar lloc a l'hostal, Maria va parir la criatura en un estable, i allà van acudir uns pastors cridats per veus celestials, i també uns astròlegs que venien d'Orient guiats per un estel prodigiós. Punt i final. Aquesta narració seria només una petita llegenda entre tantes, si no haguera canviat profundament la història sencera del món que en diem occidental i de gran part de la resta. El resultat final és que, per celebrar aquell naixement remot, els aparadors de les botigues s'omplen d'estrelles de purpurina i de cintes de plàstic, de flocs de cotó simulant una neu incongruent, i de figures estranyes d'un barbut boreal, la indumentària del qual imiten estúpida-ment aquests dies milers i milers d'habitants de terres càlides o meridionals. Llavors, el bon poble cristià només pensa a omplir bosses i a embolicar regals en paper de colors, a comprar xampany i quantitats absurdes de menjar, i fins i tot a instal·lar un arbre propi de boscos nòrdics, probablement de plàstic, i omplir-lo de boles i llums i regalets penjats. És Nadal quan ho diuen els grans magatzems, recordava jo ací ara fa un any:

quan ho diu la publicitat dels diaris, els anuncis a la televisió, i la il·luminació prodigiosa i caríssima que els nostres ajuntaments (laics i esquerrans inclosos) instal·len quatre setmanes abans, en benefici del comerç i de l'alegria general. El pobre Nen Jesús, que n'hauria de ser el protagonista, simplement ha deixat d'existir. Si no és entre escassos fidels residuals, l'únic sentit possible de la festa ha quedat reduït a no res: Nadal és "natal", natalici, com "Navidad" és natiu-tat, però d'això qui se'n recorda?, qui sap què vol dir ni de qui es tracta? Nadal sense natalici, l'aniversari de ningú, la festa buida, el no-res, l'abolició de la història. Tothom ha de ser molt feliç, aquests dies, però ningú no recorda per què: això no té gens d'importància. I jo pense que és un pas més cap al desastre de la banalitat universal sense memòria.

Així, un mes abans de la data que commemora el naixement d'una criatura en un estable, fill de pares molt pobres, pareix com si de tota l'escena evangèlica-

ca només quedara el record dels obsequis dels mags d'Orient: or, encens i mirra... i ara joguines infinites per als nens, bosses, paquets, roba supèrflua, discos, llibres il·lustrats, maquinetes inútils, i objectes infinits que tenen com a únic propòsit estimular la mateixa passió que se suposa que han de satisfer. Pobres Josep i Maria i pobre Jesuset, pobres mags que vingueren de viatge seguint l'estel famós que ara decora el comerç universal: qui els havia de dir que, passats els segles, aquella escena entranyable esdevindria el pretext –ja oblidat, d'altra banda– d'un dels instints més brutals i funestos dels humans: la necessitat de posseir, d'acumular, comprant, baratant, robant si cal o, en la mostra més social i agradable, intercanviant regals. No conec cap societat humana, petita tribu o gran civilització, que quan pot gaudir de l'abundància trie l'escassetat i la moderació. Perquè el desig d'abundància és universal, però en temps passats aquest desig, per a la immensa majoria, quedava permanentment frustrat. Fora de petits sectors privilegiats, la població urbana o rural d'Europa, fins a un temps molt recent –dos, tres o quatre generacions, segons regions i països– vivia en condicions que ara definiríem com de modèstia extrema: amb el rebost buit del tot o mig buit, amb mobiliari pobre i mínim, amb poca roba i poc variada, i amb molt escassa possibilitat d'adquirir productes de luxe o superflus, que d'altra banda el comerç i la indústria oferien en quantitat ben limitada. Qualsevol que ara tinga més de seixanta anys, o que pregunte què recorden els avis, sabrà de què parlar: els dies o setmanes abans de Nadal no anaven associats a l'espectacle de les compres massives, a l'exhibició de l'abundància infinita, a la fascinació que provoca la possibilitat (real o imaginada) d'adquirir-ho tot sense més límit que la mateixa capacitat personal de control que aquests dies és atacada amb armes tan potents. Deu ser efecte del progrés, supose.

«COM SI DE L'ESCENA EVANGÈLICA NOMÉS QUEDARA EL RECORD DELS OBSEQUIS DELS MAGS D'ORIENT: OR, ENCENS I MIRRA... I ARA JOGUINES INFINITES PER ALS NENS, BOSSES, PAQUETS, ROBA SUPÈRFLUA, DISCOS, LLIBRES IL·LUSTRATS, MAQUINETES INÚTILS, I OBJECTES INFINITS QUE TENEN COM A ÚNIC PROPÒSIT ESTIMULAR LA PASSIÓ QUE SE SUPOSA QUE HAN DE SATISFER»